

Més espies, menys informació

LINDSAY MORAN

Ara que el Senat ha de confirmar l'elecció de John D. Negroponte com a director nacional d'Intel·ligència, faria bé de preguntar-li quina opinió en té de la decisió que va prendre el president Bush el novembre de l'any passat, quan va demanar Porter Gross, el nou director, que augmentara en un 50 per cent el nombre d'oficials clandestins de la CIA.

És cert que necessitem més espies, i més bons. Però, com a exoficial d'operacions de l'agència, sóc del parer que el mandat d'inflar el servei clandestí amb un percentatge més aviat arbitrari, en poc temps, és una tasca potencialment infranquejable, i podria provocar una contractació que, en comptes d'ajudar l'agència, li faria molt de mal.

No és que la CIA tinga problemes a reclutar els seus membres. Segons una portaveu de l'Agència, Anya Guilsher, l'any passat l'agència va rebre 138.000 aspirants, "la qual cosa ens va permetre ser molt selectius". El problema és que, habitualment, l'Agència fa servir criteris equivocats a l'hora de triar qui contracta.

Per exemple, caldrien més aspirants americans de segona generació, descendents d'immigrants del Pròxim Orient, gent que pot tenir habilitats lingüístiques i capacitat per integrar-se en societats a les quals la CIA necessita accedir. La CIA els hauria de preferir, en comptes de llogar candidats mascles blancs del Midwest americà, sense cap habilitat lingüística i amb trets de personalitat poc escaients per endinsar-se en una cultura estrangera. L'Agència rep moltes sol·licituds d'aquests "americans de la ceba", perquè gaudeixen d'una mena de sentit del patriotisme innat, i una forta voluntat de servei.

Però la CIA no és l'exèrcit. Els oficials clandestins reben informació a través de la manipulació, i no del poder. I, malgrat que l'amor per Amèrica és una benedicció, normalment no és una virtut determinant a l'hora de convèncer un estranger perquè traesca el seu país.

A la meua classe del 1999, en què m'entrenaven per ser una bona espia,

"La cultura de la desconfiança envers qualsevol persona d'origen estranger (juntament amb una manca de visió) fou el que va contribuir a la colossal fallida de l'11-S"

"Un oficial clandestí que reclute dotze estrangers amb poca informació vàlida, però amb moltes opinions, pot ascendir ràpidament dins la CIA"

no hi havia ningú amb ascendència del Pròxim Orient, i ningú no parlava l'àrab amb fluïdesa (i molt menys el paixtu o l'urdu). A una de les aspirants, d'origen indi, la criticaven perquè mantenia contacte amb parents "estrangers", incloent-hi els pares, que havien mantingut la doble ciutadania. Com és comprensible, n'estava fins al capdamunt, i, pocs anys després, va dimitir. Així és com la CIA va perdre una de les seues joves oficials més qualificades.

Podem argumentar que tot això succeïa abans de l'11 de setembre del 2001. Però fou precisament aquesta cultura de la desconfiança envers qualsevol persona d'origen estranger (juntament amb una sorprenent manca de visió sobre la natura dels nostres enemics), el que va contribuir a la colossal fallida de l'11-S.

L'any 1998, quan vaig començar a treballar per a la CIA, el director central d'Intel·ligència, George Tenet, i tot l'equip, ja sabien que Ossama bin Laden i Al-Qaida eren les amenaces principals amb què s'enfrontava Amèrica. I, tot i amb això, només hi van enviar dos oficials de la meua classe, al centre antiterrorista de l'Agència.

Als altres, ens feien pena aquests espies nous de trinca, destinats a un centre que tothom considerava un calaix de sastre on enviaven als oficials indesitjables de segon rengle que els altres departaments, els de la divisió geogràfica tradicional, rebutjaven.

Per tant, d'aquests 100.000 aspirants de l'any passat, quants són veritablement adequats per fer d'oficial d'operacions de la CIA? Més enllà del patriotisme, de la competència lingüística i de la capacitat d'integració a un país estranger, hi ha alguns trets de personalitat que un bon espia ha de tenir: ha de ser intel·ligent i capaç de prendre decisions sobre la marxa; ha de gaudir d'una intuïció especial i d'un seny imperatorbale; ha de ser extravertit, agradable, però ferm; ha de ser íntegre, però també capaç de bandejar en un moment donat els seus paràmetres ètics i morals, perquè no li faça res viure a càrrec de la gent, demanant-los una traïció i

després tocant el dos quan ja n'han tret tota la informació possible.

Per això és perillós augmentar ràpidament el nombre d'agents clandestins, sense tenir en compte els criteris de qualitat. D'ençà de l'11-S, la CIA s'ha embarcat en una campanya de reclutament i d'entrenament que no té precedents. Però, quants d'aquests oficials continuaran la tasca?

A la meua classe, més del 10 per cent van abandonar en el termini de cinc anys (la majoria, després de l'11-S). Una de les bromes que fèiem era la del "pla quinquennal": els aspirants venien a l'Agència, feien dos anys d'entrenaments molt durs, després els enviaven a una gira per l'estranger i, de seguida, s'ho deixaven.

N'hi havia que adduïen raons personals, però la majoria abandonaven perquè s'adonaven de seguida que la direcció d'operacions estava mal gestionada, fins al punt que les disfuncions eren evidents.

Mai no hauria imaginat que jo també seria una de les del "pla quinquennal". Però així és com va anar. Vaig deixar l'Agència en acabar la meua gira, gairebé cinc anys després d'haver-hi ingressat. Em vaig adonar que la CIA no era el lloc adequat per encetar una bona carrera professional, i que tampoc no contribuïa gaire al meu país.

No era l'única que pensava així. "Els menys capaços s'hi quedaven. La majoria trobàvem que aquella feina no ens oferia gaires reptes. La gent que hi vam conèixer era cínica, avorrida i negativa", em conta un exoficial.

És a dir, que els de la direcció haurien de replantejar-se les seues accions per poder continuar reclutant membres i, sobretot, per retenir-ne els de més qualitat.

Bona part del problema radica en el fet que la política de l'Agència és fomentar la quantitat, en comptes de la qualitat. Els ascensos depenen del nombre d'estrangers que l'oficial és capaç de reclutar, en comptes de dependre de la qualitat de la informació que se'n deriva. Què passaria si un oficial solament reclutara una persona, en tota

L'any 1998, el director central d'Intel·ligència, George Tenet, i tot l'equip, ja sabien que Ossama bin Laden i Al-Qaida eren les amenaces principals amb què s'enfrontava Amèrica.

la seua carrera, però aquesta persona fóra algú del cercle proper a Ossama bin Laden? Seria molt bo per a la nació, però els anys que li costaria aconseguir aquesta fita li ho impossibilitarien del tot (perquè, molt abans, ja s'ho hauria hagut de deixar).

En canvi, un oficial clandestí que reclute dotze estrangers amb poca informació vàlida, però amb moltes opinions, pot ascendir ràpidament dins la CIA.

No fa gaire, hem sabut que la informació que passava un científic iraquetà conegut com a "Curveball" va ser fallida. Això ens indica què passa quan cultivem una font aparentment productiva sense aturar-nos a estudiar la informació que ens dóna, amb un cert escepticisme.

D'ençà del mes de setembre, Gross he dut a terme alguns canvis dels que va prometre (encara que de la manera més diplomàtica possible).

Cal dir, a favor seu, que, durant el discurs de confirmació, va tenir la gosadia de posar una nota de 3 sobre 10 a

l'Agència. Tampoc no va tenir por a afirmar que la predicció de Tenet, el seu predecessor, segons la qual reconstruir el servei clandestí costaria cinc anys, sobreestimava la capacitat de l'Agència.

Gross hauria de ser franc amb el president i amb l'opinió pública, i hauria d'afirmar que la maniobra d'augmentar el nombre d'agents clandestins amb la rapidesa que demanava el president Bush tindria conseqüències nefastes. Si Negroponte és el tsar d'intel·ligència a partir d'ara mateix, hauria de donar-li suport.

Abans que la CIA comence a contractar un seguit de passavolants, hauria de posar molta més atenció en la qualitat a l'hora de dur a terme diverses tasques que li pertocquen, incloent-hi els sistemes de reclutament i d'ascensos als nous espies.

Lindsay Moran ha escrit 'Blowing my cover: my life as a CIA spy'

© The New York Times – EL TEMPS
Traducció: Maite Insa